LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA
NACIONALINIS EGZAMINŲ CENTRAS

2014

GEOGRAFIJA

2014 m. valstybinio brandos egzamino užduotis
(pakartotinė sesija)

2014 m. birželio 23 d. Trukmė – 3 val. (180 min.)

© Nacionalinis egzaminų centras, 2014

I dalis

Kiekvieno iš 01–23 klausimų teisingas atsakymas vertinamas vienu tašku. Į šiuos klausimus yra tik po vieną teisingą atsakymą.

01. Kuris topografinių žemėlapių sutartinis ženklas yra **nemastelinis**?

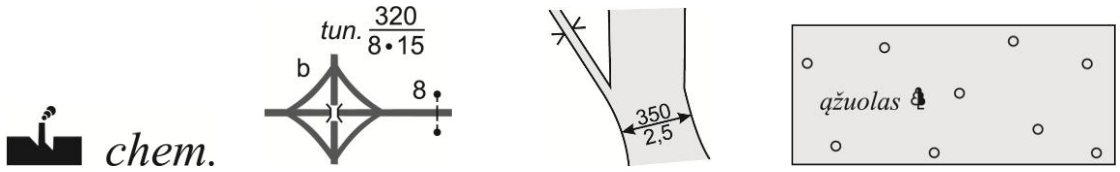

A **B** **C** **D**

02. Kurioje eilutėje teisingai nurodyta vidinės Žemės sandaros sluoksnių seka?

A Branduolys, litosfera, mantija.
B Branduolys, mantija, litosfera.
C Litosfera, branduolys, mantija.
D Mantija, litosfera, branduolys.

03. Kaip vadinamos žemėlapyje pažymėtos linijos?

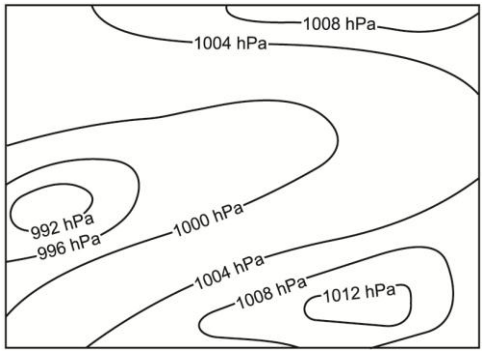

A Amplitudės.
B Horizontalės.
C Izobaros.
D Izotermos.

04. Kurioje žemėlapio vietoje (A, B, C ar D) vaizdas yra mažiausiai iškraipytas?

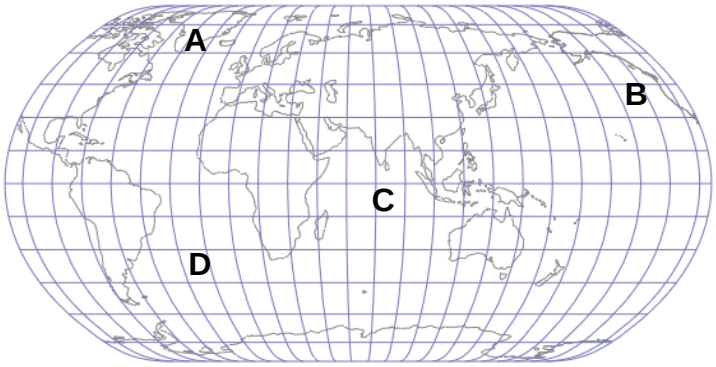

05. Kurioje eilutėje teisingai nurodyta **Pietų pusrutulio** klimato juostų kaita einant iš šiaurės į pietus?

A Antarktinė, atogrąžų, pusiaujo, vidutinių platumų.
B Atogrąžų, pusiaujo, antarktinė, vidutinių platumų.
C Pusiaujo, atogrąžų, vidutinių platumų, antarktinė.
D Vidutinių platumų, arktinė, pusiaujo, atogrąžų.

06. Apie kurią Europos valstybę yra rašoma?

Ši valstybė įsikūrusi Viduržemio jūros rytinėje dalyje esančioje saloje, į pietus nuo Turkijos. Ji nuo seno yra kryžkelėje tarp Europos, Azijos ir Afrikos, turi daugelio civilizacijų pėdsakų – romėnų teatrai ir vilos, bizantiškos bažnyčios ir vienuolynai, kryžiuočių pilys, osmanų mečetės ir priešistorinės gyvenvietės.

A Albanija.
B Italija.
C Kipras.
D Malta.

07. Kurioje eilutėje teisingai nurodytos upės, pažymėtos žemėlapyje skaitmenimis 1–4?

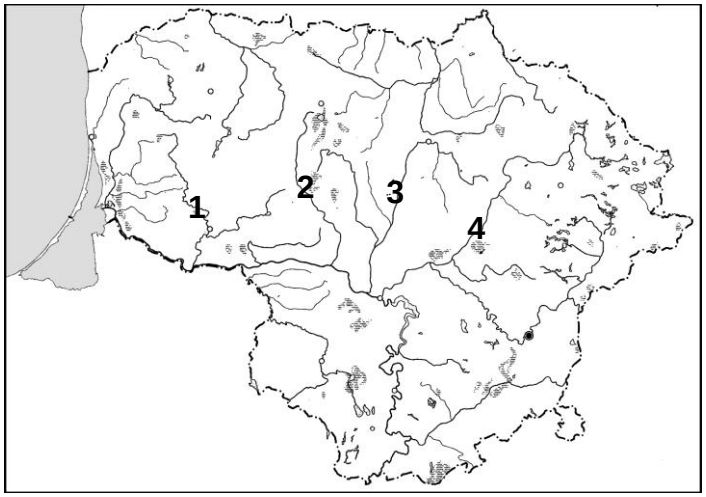

A 1 – Dubysa, 2 – Jūra, 3 – Šventoji, 4 – Nevėžis.
B 1 – Jūra, 2 – Dubysa, 3 – Nevėžis, 4 – Šventoji.
C 1 – Nevėžis, 2 – Šventoji, 3 – Jūra, 4 – Dubysa.
D 1 – Šventoji, 2 – Nevėžis, 3 – Dubysa, 4 – Jūra.

08. Kuriam Azijos regionui priskiriamos šios valstybės: Kazachija, Uzbekija, Tadžikija, Turkmėnija?

A Pietų.
B Rytų.
C Vakarų.
D Vidurio.

09. Kurioje eilutėje teisingai nurodyti abiejų Azijos valstybių požymiai?

	Indija	**Kinija**
A	Vyraujanti religija – islamas.	Vyraujanti religija – budizmas.
B	Šiaurinė dalis kalnuota.	Rytinėje dalyje plyti lyguma.
C	Unitarinė valstybė.	Federacinė valstybė.
D	Ūkyje vyrauja pramonė.	Ūkyje vyrauja paslaugos.

10. Kuris teiginys apibūdina Naftą eksportuojančių šalių organizaciją (OPEC)?

A Persų įlankos šalys bendradarbiauja tarpusavyje.
B Tarp valstybių narių vyksta laisva naftos prekyba.
C OPEC, vienija šalis, išgaunančias naftą jūros šelfe.
D OPEC koordinuoja naftos gavybos ir prekybos politiką.

11. Kokiomis priemonėmis įgyvendinama valstybių demografinė politika?

A Reguliuojant gyventojų skaičių ir migraciją.
B Saugant papročius ir tradicijas.
C Saugant materialines vertybes.
D Išlaikant administracinį vientisumą.

12. Kurios pramonės šakos gamybos išdėstymas pavaizduotas schemoje?

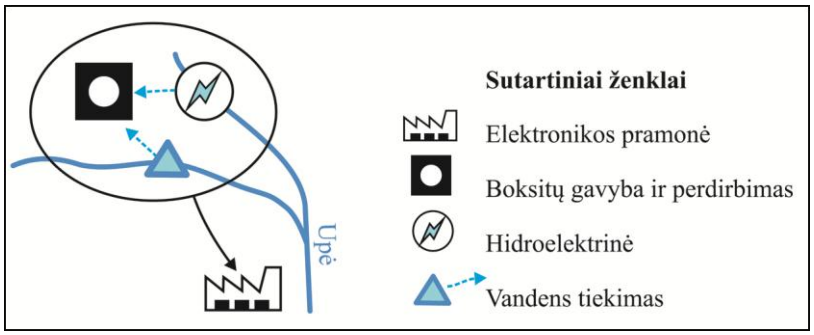

A Chemijos pramonės.
B Juodosios metalurgijos.
C Spalvotosios metalurgijos.
D Mašinų pramonės.

13. Kurioje eilutėje **visos** išvardytos valstybės yra monarchijos?

A Japonija, Šveicarija, Malaizija.
B Kuveitas, Saudo Arabija, Olandija.
C Kinija, Egiptas, Didžioji Britanija.
D Tailandas, Danija, Filipinai.

14. Kuria raide (A, B, C ar D) pažymėta depopuliacija?

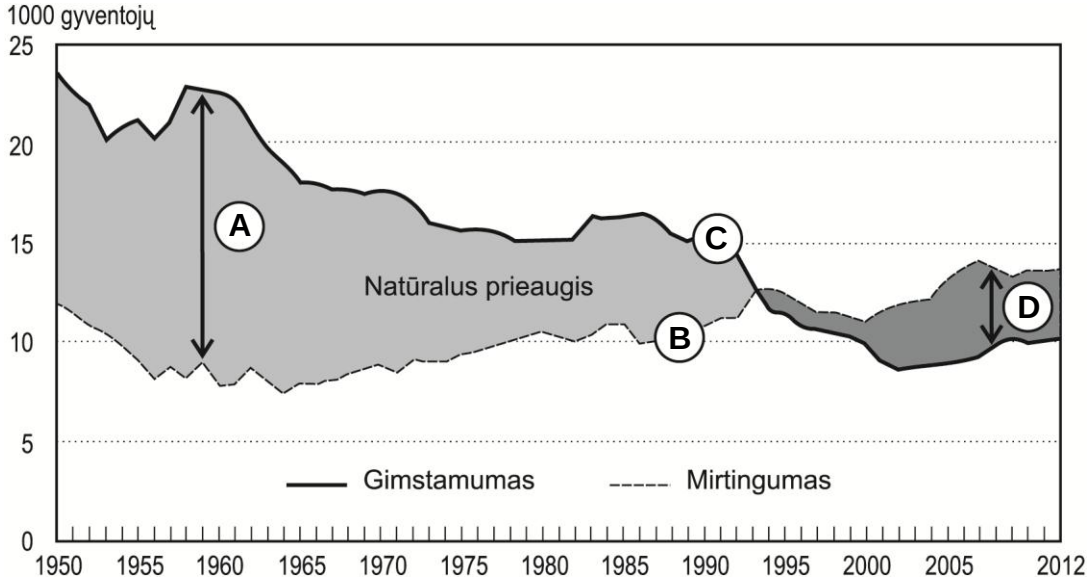

Lietuvos statistikos departamento duomenys.

15. Kurios valstybės **siekia narystės** Europos Sąjungoje?

A Bulgarija, Rumunija.
B Makedonija, Turkija.
C Norvegija, Izraelis.
D Serbija, Albanija.

16. Koks vyksta dirvodaros[1] procesas, kai dėl nuolatinio drėgmės pertekliaus organinės liekanos virsta durpėmis?

A Glėjėjimas.
B Jaurėjimas.
C Pelkėjimas.
D Velėnėjimas.

17. Apie kokius pasaulio ūkio ryšius rašoma šaltinyje?

[...] *Šiandieną daugiausia prekiaujama mašinų ir chemijos pramonės gaminiais, žaliavomis, kuru ir pusgaminiais. Paslaugų eksporto lyderis – turizmas, nors pastaruoju metu jo dalis paslaugose vis mažėja (per 15 metų sumažėjo 5,5 %).* [...] *Silpnesnės valstybės plačiai taiko natūrinius mainus – keitimąsi prekėmis ar paslaugomis nenaudojant pinigų* [...].

Pagal leid.: Česnavičius D., Gerulaitis V. Bendroji geografija, 3-ioji kn. XI–XII kl. Vilnius: Šviesa, 2008.

A Finansinius.
B Gamybinius.
C Informacinius.
D Prekybinius.

18. Kuria raide (A, B, C ar D) pažymėta metamorfinių uolienų susidarymo vieta?

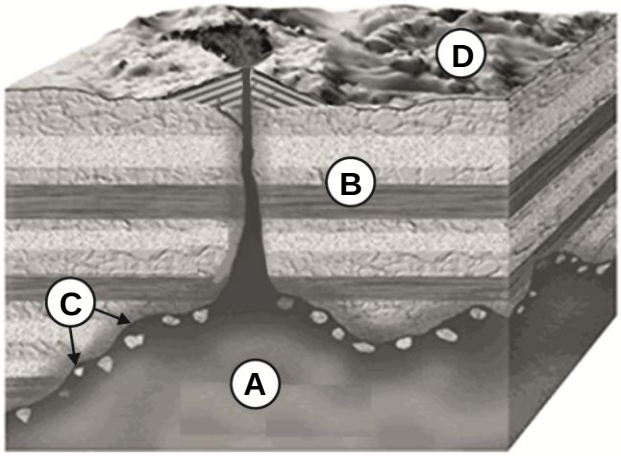

[1] dirvodara – proces glebotwórczy – почвообразование

19. Kuria raide (A, B, C ar D) pažymėtos palankiausios fizinio dūlėjimo sąlygos?

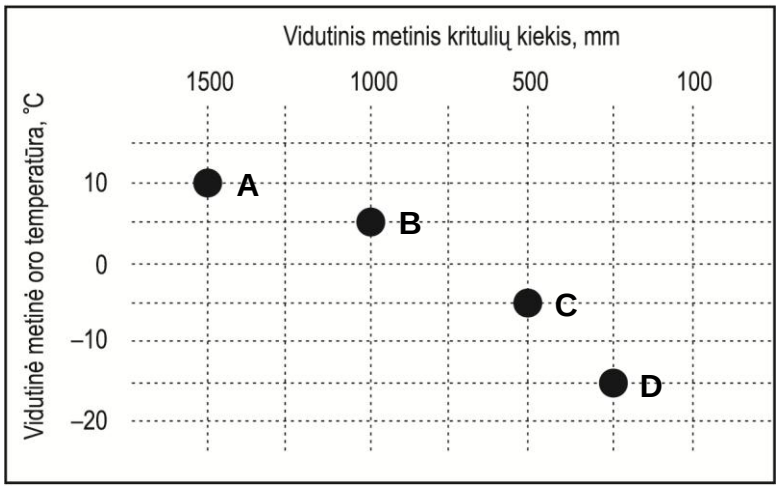

20. Kuriame orbitos taške esant Žemei, vidurdienį Saulės aukštis virš horizonto Lietuvoje būna mažiausias?

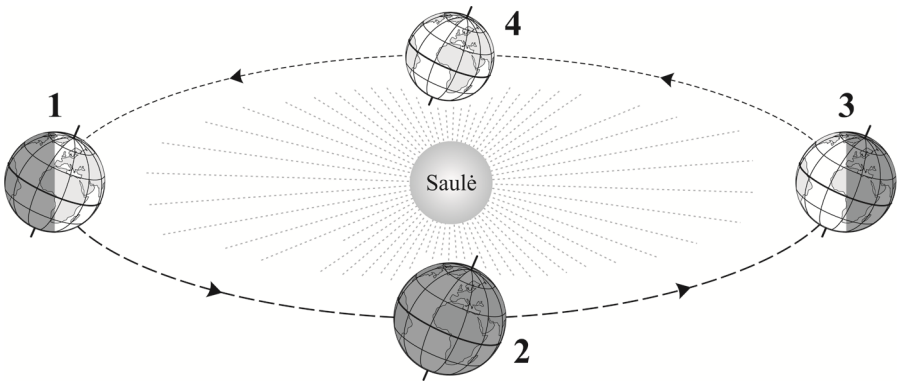

A 1
B 2
C 3
D 4

21. Remdamiesi gyventojų lyties ir amžiaus piramidėmis, nustatykite, kuris teiginys yra **teisingas**.

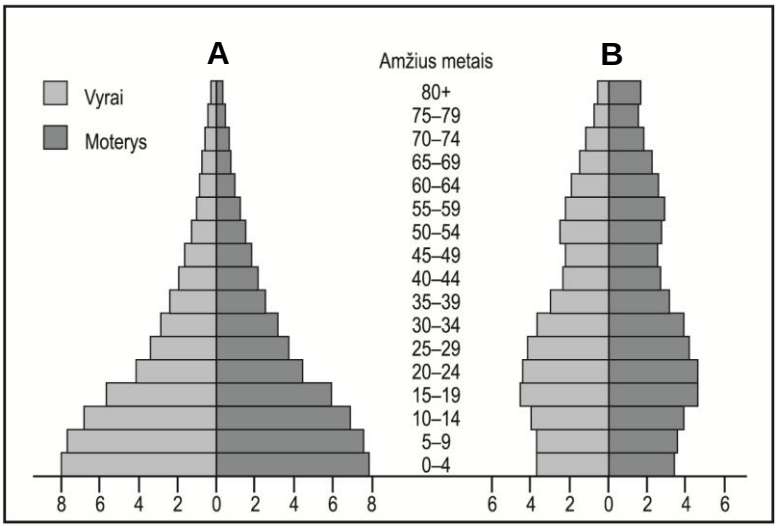

A Piramidė A būdinga ekonomiškai stiprioms šalims.
B Piramidėje A ryškūs mažo gimstamumo padariniai.
C Piramidėje B matoma gimstamumo mažėjimo tendencija.
D Piramidė B būdinga Pietryčių Azijos šalims.

22. Kuri raidė (A, B, C ar D) žymi **geoido ribą**?

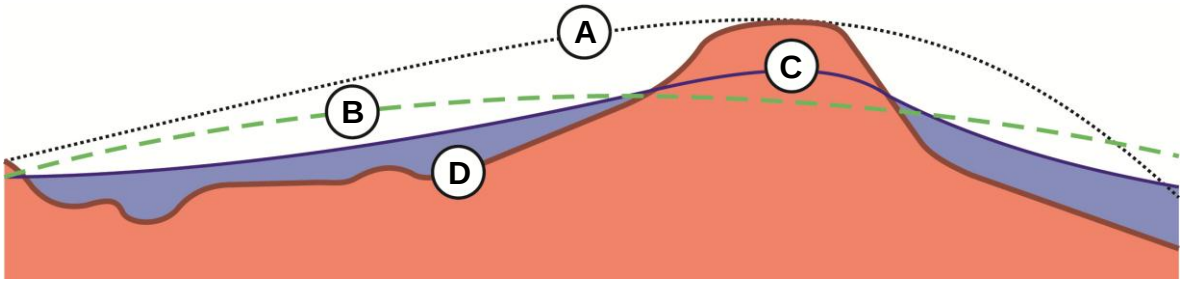

A
B
C
D

23. Kuriame paveiksle (A, B, C ar D) pavaizduotos geografinės zonos kraštovaizdis įvardytas teisingai?

A Stepė

B Savana

C Taiga

D Tundra

II dalis

24 klausimas. Naudodamiesi Panevėžio miesto plano fragmentu, atlikite užduotis.

Pagal: www.arcgis.com

24.1. Koks Nevėžio kilpos plotis tarp raidėmis A ir B pažymėtų vietų?

Juodraštis

(1 taškas)

24.2. Kuria kryptimi nuo Marijonų, Smėlynės ir Senamiesčio gatvių sankryžos yra Nevėžio upės senvagė?

Juodraštis

(1 taškas)

24.3. Kuriame Nevėžio upės krante yra senvagė?

Juodraštis

(1 taškas)

24.4. Kurioje Nevėžio senvagės dalyje yra sala?

Juodraštis

(1 taškas)

24.5. Kokiu azimutu nuo bažnyčios (C) yra Nevėžio senvagėje esanti sala?

Juodraštis

(1 taškas)

25 klausimas. Naudodamiesi žemėlapiu, klimatogramomis ir žiniomis, atlikite užduotis.

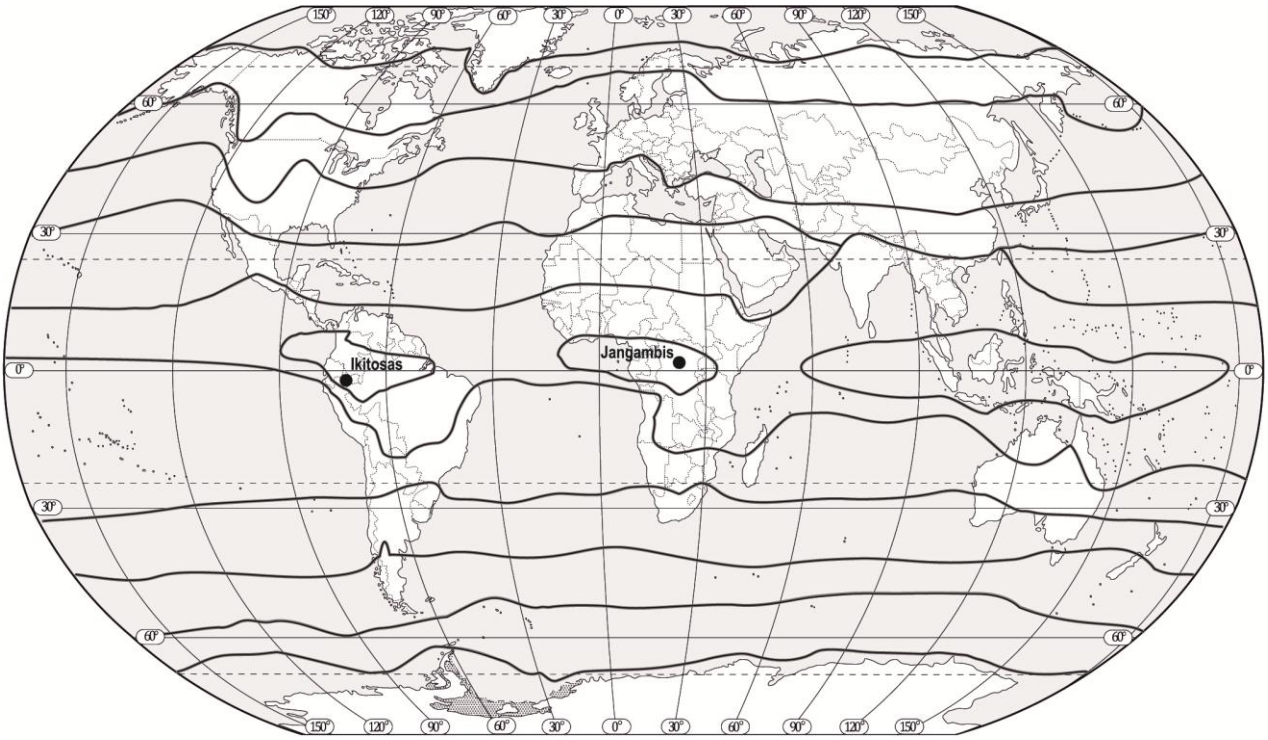

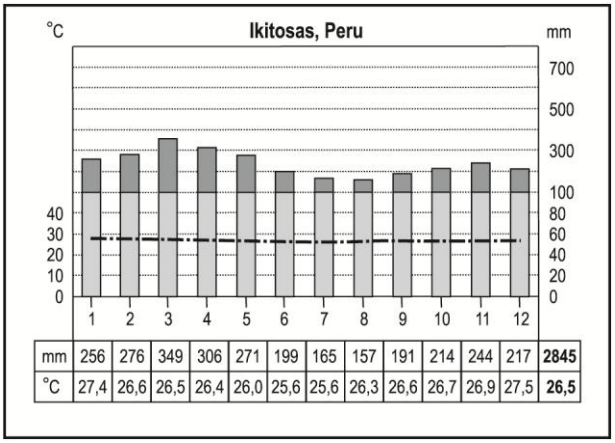

mm	256	276	349	306	271	199	165	157	191	214	244	217	**2845**
°C	27,4	26,6	26,5	26,4	26,0	25,6	25,6	26,3	26,6	26,7	26,9	27,5	**26,5**

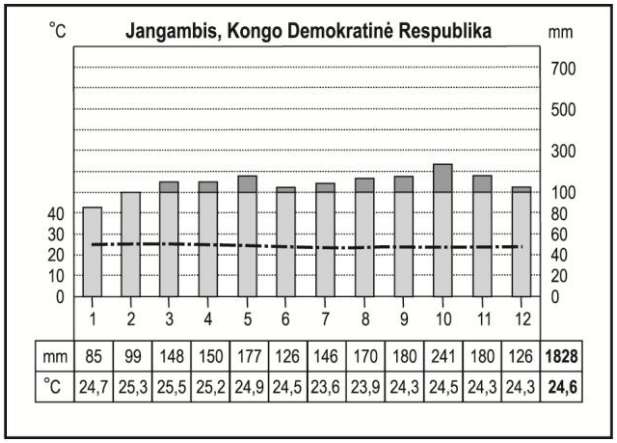

mm	85	99	148	150	177	126	146	170	180	241	180	126	**1828**
°C	24,7	25,3	25,5	25,2	24,9	24,5	23,6	23,9	24,3	24,5	24,3	24,3	**24,6**

25.1. Įvardykite klimato juostą, kurioje yra Ikitoso ir Jangambio miestai.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

25.2. Kodėl ši klimato juosta Afrikos žemyne nėra ištisinė?

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

25.3. Parašykite išvadą apie metinę oro temperatūros amplitudę Ikitoso ir Jangambio miestuose. Atsakymą pagrįskite.

Juodraštis

Išvada .....

Pagrindimas .....

.....

(2 taškai)

25.4. Kaip keisis metinė oro temperatūros amplitudė tolstant nuo pusiaujo? Atsakymą pagrįskite.

Juodraštis

Amplitudė .....

Pagrindimas .....

.....

(2 taškai)

25.5. Paaiškinkite, kodėl Ikitoso ir Jangambio miestuose ištisus metus lyja.

Juodraštis

.....

.....

(1 taškas)

25.6. Kuriuose pusrutuliuose yra Ikitoso ir Jangambio miestai?

Juodraštis

Ikitosas ..... Jangambis .....

(1 taškas)

25.7. Žemėlapyje rodyklėmis pažymėkite pasatų kryptis Atlanto vandenyne.

(1 taškas)

26 klausimas. Naudodamiesi šaltiniais apie uraganus ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis A

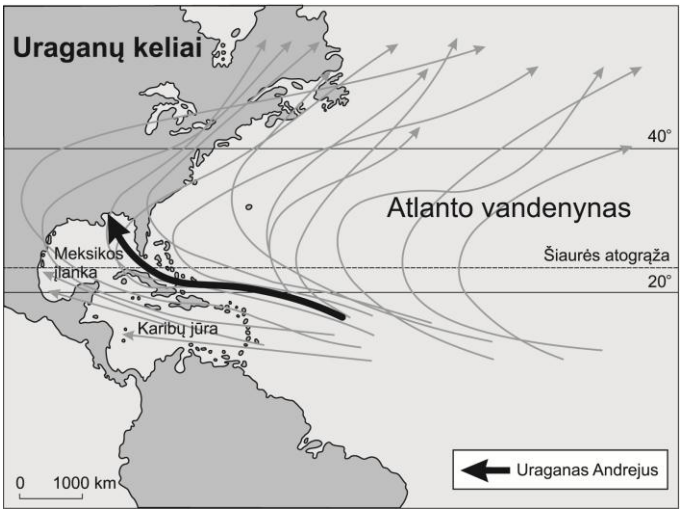

Šaltinis B

Uragano kategorija	Bangų aukštis jūroje (m)	Vėjo greitis (km/val.)	Žala pastatams
1	1,2–1,7	120–154	Labai maža
2	1,8–2,6	155–179	Maža
3	2,7–3,9	180–209	Vidutinė
4	4,0–5,5	210–249	Didelė
5	>5,5	>249	Labai didelė

Šaltinis C

Bangų aukštis jūroje (m) siaučiant uraganams

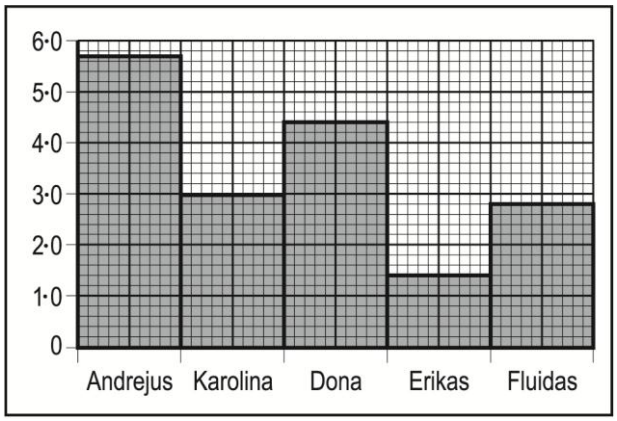

Šaltinis D

Vėjo greičio (km/val.) ir atmosferos slėgio uragano centre (hPa) ryšys

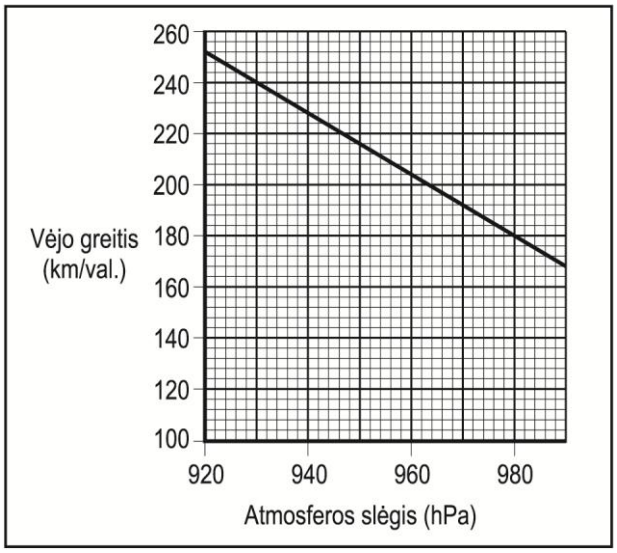

26.1. Kokią žalą pastatams padarė uraganas Fluidas (šaltiniai B ir C)?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

26.2. Įvardykite uraganą, kurio centre atmosferos slėgis buvo 920 hPa (šaltiniai B, C ir D).

Juodraštis

.....

(1 taškas)

26.3. Koks atmosferos slėgis būna siaučiant 3 kategorijos uraganui (šaltiniai B ir D)?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

26.4. Kokia kryptimi juda uraganas Andrejus?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

26.5. Nurodykite du būdingus uragano bruožus.

Juodraštis
1. ..... 2. .....

(2 taškai)

26.6. Paaiškinkite, kaip susidaro tropiniai uraganai.

Juodraštis
.....
.....

(2 taškai)

27 klausimas. Paveiksle pavaizduoti barchanai (smėlio kopos). Naudodamiesi paveikslu ir žiniomis, atlikite užduotis.

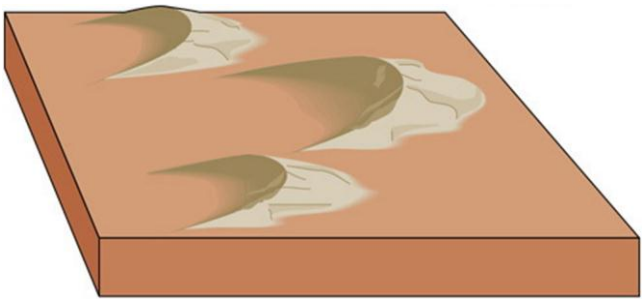

27.1. Paveiksle rodykle pažymėkite vyraujančią vėjų kryptį.

(1 taškas)

27.2. Kaip susidaro barchanai?

Juodraštis
.....
.....

(1 taškas)

27.3. Kas atsitiktų kopoms, jei padidėtų vėjo greitis?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

27.4. Kaip keičiasi eolinis paviršius, vykstant defliacijos ir akumuliacijos procesams?

Juodraštis
.....
.....

(2 taškai)

28 klausimas. Naudodamiesi vieno iš Afrikos regionų kartoschemomis (šaltiniai A ir B), atlikite užduotis.

Šaltinis A

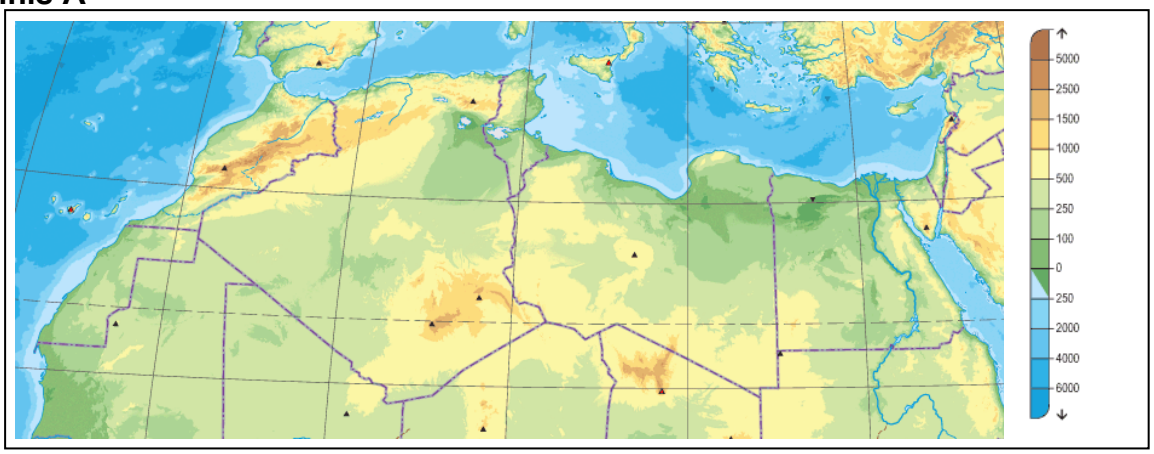

Pagal leid.: Naujasis pasaulio geografijos atlasas. Vilnius: Didakta, 2009.

Šaltinis B

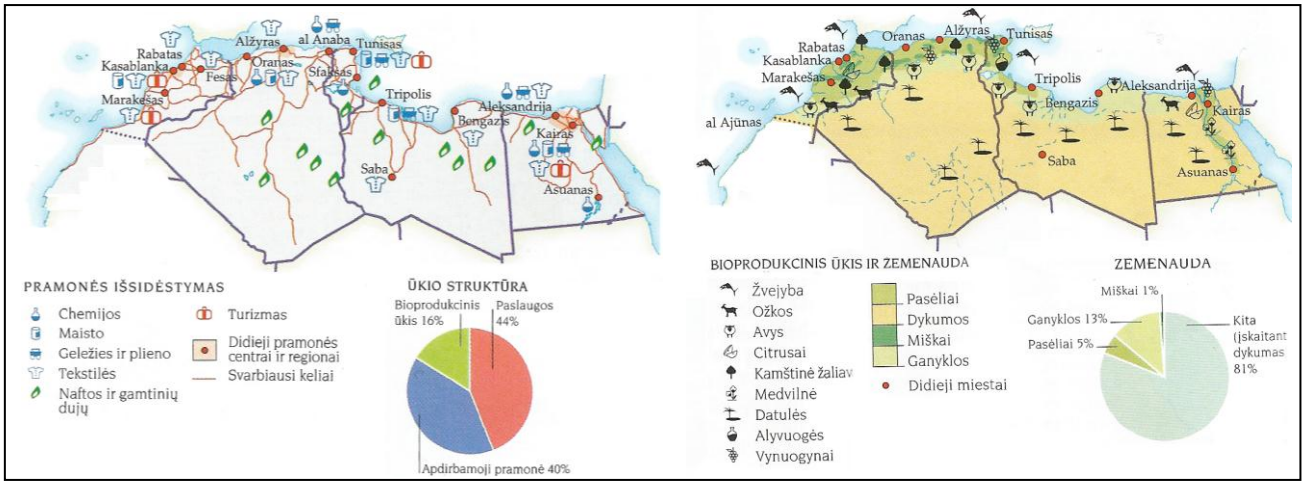

Pagal leid.: Pasaulio atlasas. Geografija: gamta, ūkis, gyventojai. Vilnius: Alma littera, 2008.

28.1. Nurodykite tris šio regiono gamtinius ypatumus.

Juodraštis

1. ..... 2. .....

3. .....

(3 taškai)

28.2. Paaiškinkite, kodėl šalių ūkis susitelkęs regiono šiaurinėje dalyje.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

28.3. Kokia yra šio regiono šalyse vyraujanti apdirbamosios pramonės šaka ir kokia labiausiai išplėtota paslaugų rūšis?

Juodraštis

Pramonės šaka ..... Paslaugų rūšis .....

(2 taškai)

28.4. Kokia religija turėjo didžiausią įtaką šio regiono kultūrai?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

28.5. Šiame regione gyvenančios arabų, berberų, tuaregų, tūbių tautos oazėse užsiima žemdirbyste ir prekyba. Paaiškinkite, kodėl šių tautų gyventojai plėtoja šiuos du verslus.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

28.6. Įvardykite šio regiono valstybę, kurios teritorija yra dviejuose žemynuose.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

29 klausimas. Naudodamiesi duomenimis apie Lietuvos energetiką ir žiniomis, atlikite užduotis.

Šaltinis A

Galutinis energijos suvartojimas pagal ūkio sektorius ir kuro rūšis

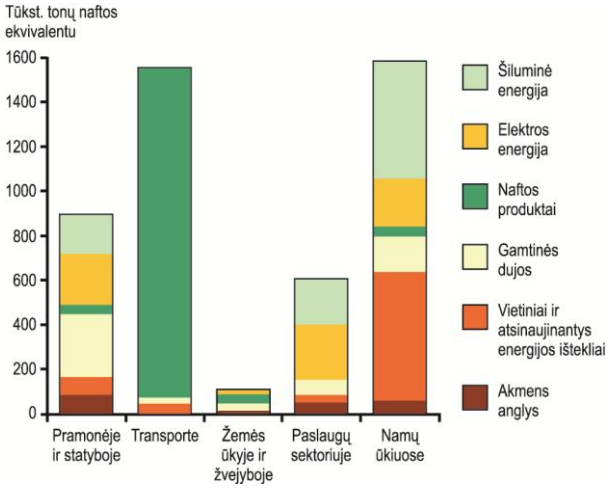

Pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

Šaltinis B

Lietuvos energetikos sistema

Pagal Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos duomenis

Šaltinis C

Lietuvos energijos išteklių struktūra

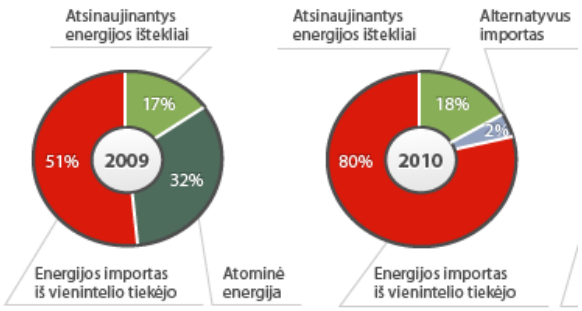

Pagal Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos duomenis

29.1. Kokių kuro rūšių Lietuvos ūkyje vartojama daugiausiai (šaltinis A)? Nurodykite dvi rūšis.

Juodraštis

1. ..... 2. .....

(2 taškai)

29.2. Iš kokios šalies Lietuva importuoja daugiausia energijos išteklių?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

29.3. Apibūdinkite Lietuvos energijos išteklių struktūros pokyčius 2009 ir 2010 metais.

Juodraštis
.....

(1 taškas)

29.4. Nurodykite energetinius projektus, kuriais Lietuvos Vyriausybė stengiasi mažinti energetinę priklausomybę nuo vienintelio tiekėjo.

Juodraštis
1. .....
2. .....

(2 taškai)

29.5. Kuriame ūkio sektoriuje suvartojama daugiausia naftos produktų?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

29.6. Paaiškinkite, kodėl vietinių ir atsinaujinančių energijos išteklių namų ūkyje naudojama daugiau nei pramonėje.

Juodraštis
.....

(1 taškas)

29.7. Lietuvoje nuo seno naudojama vandens ir vėjo energija. Nurodykite du pastaraisiais dešimtmečiais naudojamus naujus atsinaujinančius energijos išteklius.

Juodraštis
1. ..... 2. .....

(2 taškai)

30 klausimas. Naudodamiesi gyventojų skaičiaus kaitos pasaulio regionuose diagramomis ir žiniomis, atlikite užduotis.

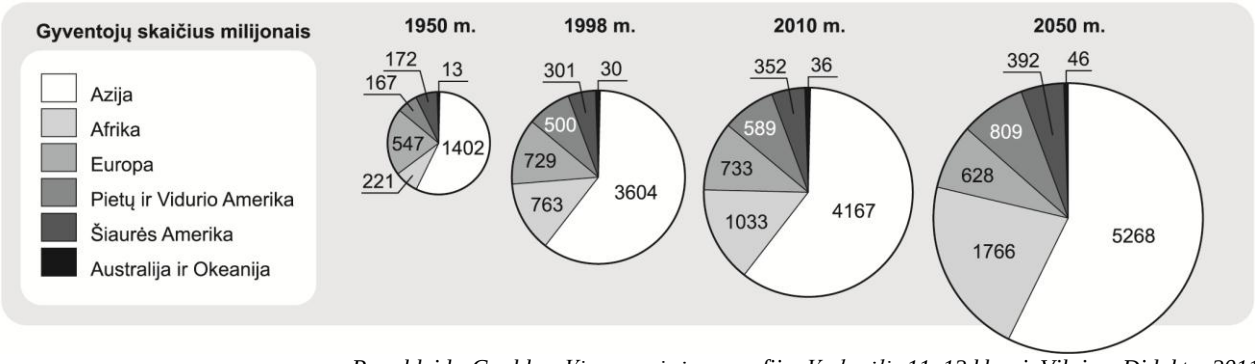

Pagal leid.: Gaublys. Visuomeninė geografija. Vadovėlis 11–12 klasei. Vilnius: Didakta, 2011.

30.1. Kuriame pasaulio regione gyventojų skaičiaus pokytis nuo 1950 iki 2010 m. yra didžiausias?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

30.2. Nurodykite šio pokyčio (žr. 30.1 klausimą) dvi socialines priežastis.

Juodraštis
1. .....
2. .....

(2 taškai)

30.3. Kokia prognozuojama regionų, kurie yra Vakarų pusrutulyje, gyventojų skaičiaus kaitos tendencija nuo 2010 iki 2050 m.?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

30.4. Europoje iki 2050 metų prognozuojamas gyventojų skaičiaus mažėjimas. Nurodykite dvi priežastis.

Juodraštis
1. .....
2. .....

(2 taškai)

31 klausimas. Paveiksle pavaizduota litosferos plokščių sandūra. Naudodamiesi paveikslu bei žiniomis, atlikite užduotis.

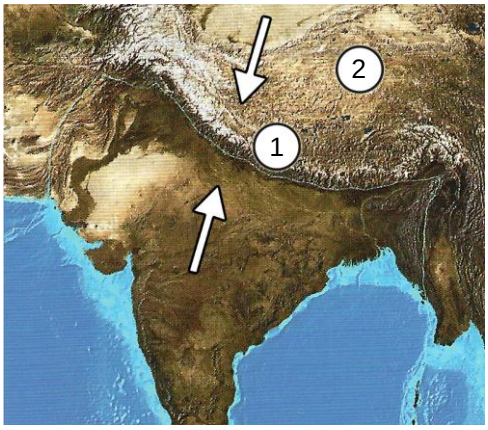

31.1. Paaiškinkite, kas yra litosferos plokštė.

Juodraštis
.....
.....
.....

(1 taškas)

31.2. Kokio tipo šių litosferos plokščių sandūra?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

31.3. Kokie du vidiniai Žemės procesai vyksta šioje litosferos plokščių sandūroje?

Juodraštis
1. ..... 2. .....

(2 taškas)

31.4. Įvardykite paveiksle skaitmenimis 1 ir 2 pažymėtas paviršiaus formas, susidariusias dėl litosferos plokščių judėjimo.

Juodraštis
1. ..... 2. .....

(2 taškai)

32 klausimas. Naudodamiesi paveikslu ir žiniomis, atlikite užduotis.

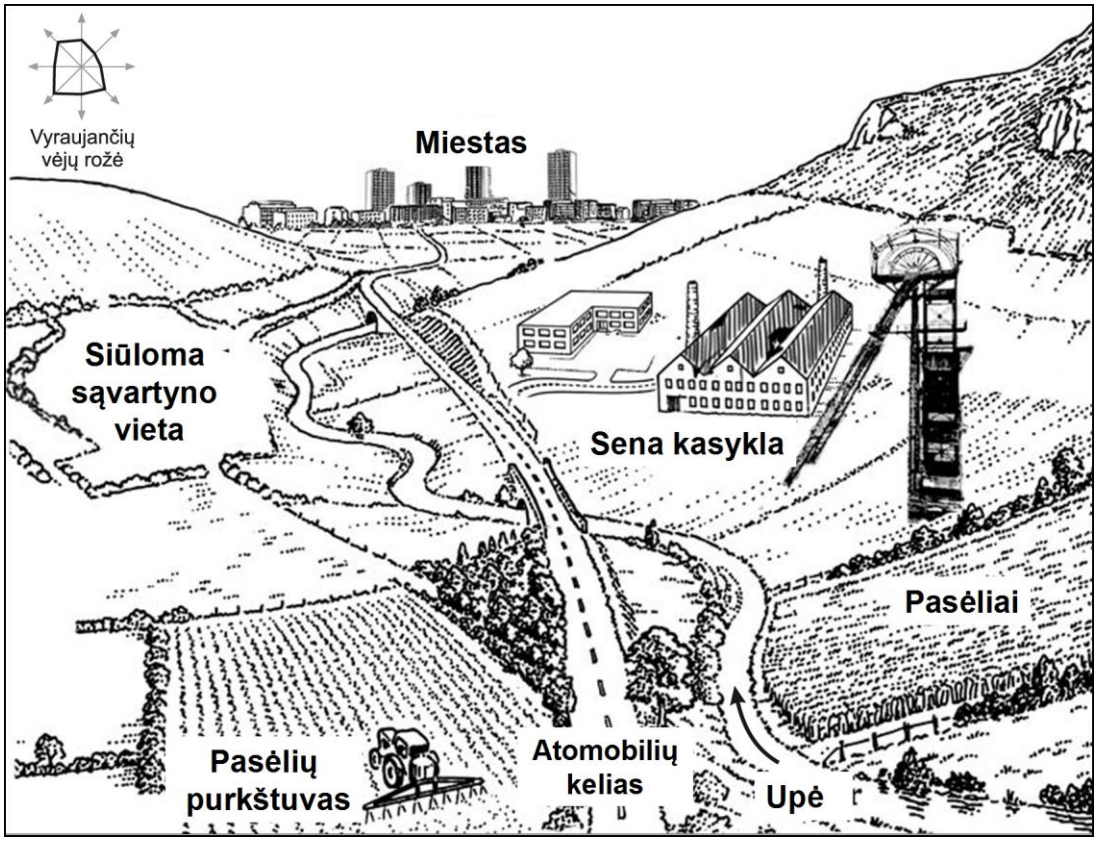

32.1. Nurodykite dvi problemas, kurias aplinkai gali kelti veikianti sena kasykla.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

32.2. Kaip intensyvus ūkininkavimas veikia aplinką?

Juodraštis

.....

(1 taškas)

32.3. Ar tinkamai parinkta siūloma sąvartyno vieta miesto atžvilgiu? Atsakymą pagrįskite dviem argumentais.

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)

33 klausimas. Naudodamiesi Italijos Alpėse esančios Vajanos užtvankos paveikslu ir žiniomis, atlikite užduotis.

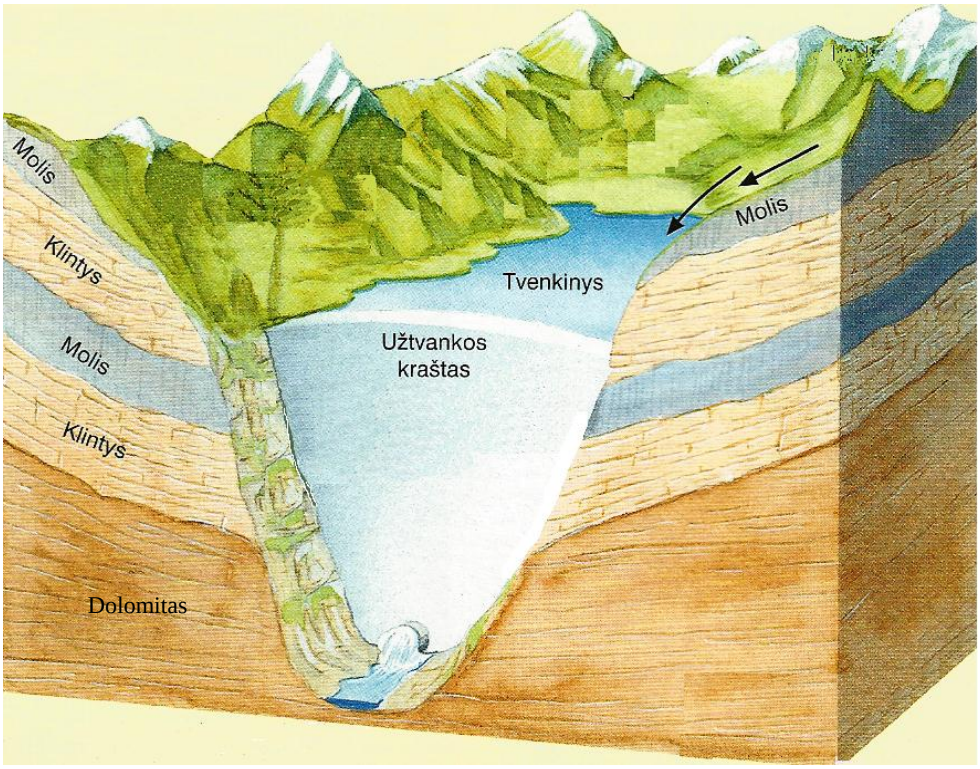

Pagal leid.: Waugh D. Geografija. 1 dalis. Vilnius: Alma littera, 2003.

33.1. Kokios kilmės uolienos sudaro užtvankos šlaitus[1]?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

33.2. Koks išorinis veiksnys daro didžiausią poveikį užtvankos šlaitams?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

33.3. Atsižvelgdami į geologinį uolienų pjūvį, įvertinkite užtvankos stabilumą. Atsakymą pagrįskite.

Juodraštis
.....
.....

(1 taškas)

33.4. Kuris uolienų sluoksnis mažiausiai laidus vandeniui?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

33.5. Kokiu tikslu yra statomos užtvankos kalnuose?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

[1] šlaitas – zbocze – склон

34 klausimas. Naudodamiesi kartoschema ir šaltiniais apie Ispaniją bei žiniomis, atlikite užduotis.

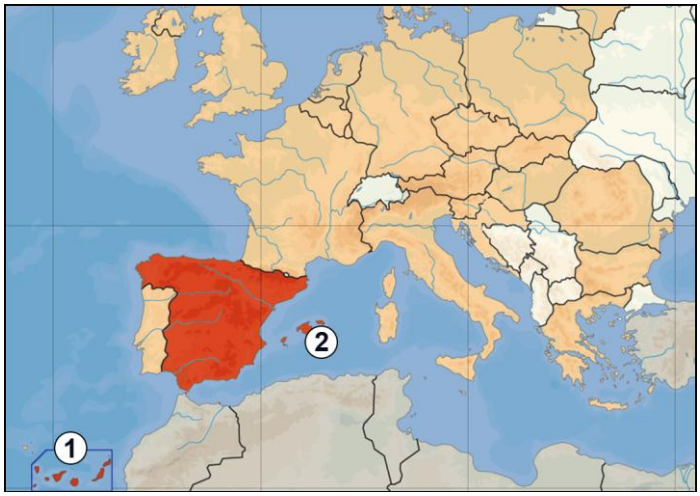

Šaltinis A

Jau kelios savaitės, kai Šiaurės Ispanijos miestuose Vitorijoje, Sebastijane ir Bilbao vyksta neramumai. Būdinga tai, kad tų riaušių dalyviai nekelia kokių nors konkrečių politinių reikalavimų, o tik skelbia tradicinius nacionalistinius šūkius dėl atsiskyrimo nuo Ispanijos. Jokiu istorijos laikotarpiu baskai neturėjo savo valstybės, tačiau jau daug dešimtmečių Baskų šalyje veikia daugybė politinių grupuočių, reikalaujančių atsiskyrimo nuo Ispanijos. Pati radikaliausia karinė organizacija ETA siekia teroru ir panašiais būdais priversti nuosaikias baskų partijas ir grupuotes paklusti jų reikalavimams.

Pagal leid.: Katinas P. Susitarimo viltys žlunga, „XXI amžius“, Nr. 2 (1499), 2007.

Šaltinis B

Katalonai = ispanai? Esminė ne vieną šimtmetį besitęsiančio Katalonijos gyventojų bei Ispanijos valdžios konflikto grandis yra pastarosios nepripažinimas, jog katalonai – tai atskira tauta. Kuo karščiau ispanai tai neigia, tuo didesniais pavergėjais jie laikomi vietinių Katalonijos žmonių, kurie teigia priklausantys atskirai tautai, turinčiai savo istoriją, kultūrą bei kalbą.

Pagal: www.delfi.lt, 2013 m. rugsėjo 2 d., Raškauskas V. Katalonija – naujoji Europos valstybė?

34.1. Apibūdinkite dviem teiginiais Ispanijos gamtinę geografinę padėtį.

Juodraštis
1. .....
2. .....

(2 taškai)

34.2. Įvardykite Ispanijai priklausančius salynus, pažymėtus skaitmenimis 1 ir 2.

Juodraštis
1. ..... 2. .....

(2 taškai)

34.3. Kokiai valstybių grupei pagal valdymo formą priskiriama Ispanija?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

34.4. Kokiai valstybių grupei pagal teritorinį administracinį suskirstymą priskiriama ši šalis?

Juodraštis
.....

(1 taškas)

34.5. Nurodykite Vakarų Europos valstybę, kuri pagal valdymo formą ir administracinį teritorinį suskirstymą priklauso toms pačioms valstybių grupėms kaip ir Ispanija.

Juodraštis

.....

(1 taškas)

34.6. Kokie ryškiausi vidiniai politiniai nesutarimai Ispanijoje tęsiasi jau kelis dešimtmečius?

Juodraštis

1. .....

2. .....

(2 taškai)